

Kje so roshize zvezetše
Kje poletje mudi se?
Kje so jabolka ruzetše
Pa jefen'ko šadje v'še?

Staro leto,

Kar čim najdil to čim puštil
Kaj pa boljšiga zheš dobit'
Dobro v'še ki b' ti sapuštil
B' blo lohka gošpodarit'

Kdor zhe s' hvalo prav shiveti
Se neimé mu bolhi dat'
Hozheš kar je dobro iméti
Moreš préd hudó preštat'.

Pesmama je podpisan datum 16. januarja 1818. in ime pesnikovo — Kek Jožef, bogoslovec II. leta. O tem Keku piše Marn v 24. letniku „Jezičnika“ na str. 26 in sl. Rojen je bil v Zatični na Dolenjskem 29. jan. 1796; v mašnika posvečen l. 1819., je bil kaplan, nunski katehet, škofijski notar in častni kanonik v Ljubljani. Umrl je 6. jan. 1855. Spisal je „Mali Be-

DEMONSTRANTKE ZA ŽENSKO VOLIVNO PRAVICO
PRED ANGLEŠKIM PARLAMENTOM

sednjak slovenskiga in nemškiga jezika“ in še par drugih knjig. (cf. Marn, I. c.) — Pesmama, ki smo ju tu priobčili, je popolnoma jasno vtisnjen pečat Vodnikove dobe. Jezik jima je začuda čist in nekateri heksametri v „Slovenzihi“ niso baš napadni.

Dr. Mih. Opeka.

Nabirajte narodne pesmi! Obeta se nam nekaj zelo imenitnega na polju narodne pesmi, Naučno ministrstvo namreka zbrati in objaviti vse narodne pesmi vseh avstrijskih narodov, da se pozabljivosti otmo ti dragoceni biseri. Izdaja bo obsegala besede in melodije na notah. V svrhu nabiranja narodnih pesmi je ministrstvo postavilo za vsako narodnost posebne nabirateljske ali delovne odbore, ki naj vodijo nabiranje. Za slovenske narodne pesmi je slovenski delovni odbor, kateremu načeluje vseučiliški profesor dr. Karel Štrekelj, izvršil vsa pripravljala dela in razpošilja pravkar po

vseh slovenskih krajih „poprašalne pole“ in „osnovna načela“, hoteč predvsem zaslediti vire, kje je dobiti še narodnih pesmi, in pridobiti čim največ posameznih nabiralcev in zapisovalcev. „Poprašalne pole“ in „osnovna načela“ so se v 15.000 izvodih deloma že razposlala, deloma se še razpošiljajo. Ali pravega uspeha je pričakovati samo, ako se vprašalne pole res tudi izpolnijo in izpolnjene odboru vrnejo. Zato se slovenski delovni odbor obrača javnim potom do vseh, katerim so se vprašalne pole poslale ali se jim še pošljejo, z nujno prošnjo, naj jih v interesu dobre stvari čim prej izpolnijo in izpolnjene odboru vrnejo. Kdor sam ne more ali ne utegne pole izpolniti, naj jo odda komu drugemu, ki bi bil za to pri volji. Kdor ne more na kako vprašanje odgovoriti, naj pusti prazen prostor. Posebno važna so ona vprašanja, ki hočejo izvedeti imena in naslove onih oseb, ki znajo peti mnogo narodnih pesmi, in pa onih oseb, ki so sposobne zapisati pete melodije prav v notah. Kadar izvemo imena vseh teh oseb, tedaj se bomo še posebej obrnili do njih. Zapisovalce narodnih pesmi v notah opozarjamo že sedaj, da se melodije ne smejo po svoje harmonizirati, ampak da jih je zapisati natanko tako, kakor se pojo, in to ali enoglasno ali dvoglasno ali večglasno. Če zapisovalec o kaki pesmi ve, da se poje večglasno, a mu je znan samo naпев, naj zapiše samo naпев z dotično pripombo. Sploh pa priporočamo vsem, da marljivo čitajo „osnovna načela“, kjer je vse razloženo, kar treba vedeti. Zapisovalec narodnih pesmi v notah bomo poslali posebnega notnega papirja, da bode oblika povsem enaka. Za njih trud se bodo primerno nagradili. Samo po sebi je umljivo, da nam gre predvsem za take pesmi, ki še niso objavljene. Že objavljene pesmi je zapisovati le tedaj, če je melodija bistveno drugačna ali če ima kake še nepoznane posebnosti. Besedilo se ne sme nič spreminjati ali olepšavati. Napiše naj se v tistem narečju, v katerem se pesem poje. Komu je vrniti izpolnjene popraševalne pole, odnosno v tekstu in melodiji zapisane pesmi? Koncem vsake popraševalne pole je opomnja, ki to natanko razloži. Pošiljajo naj se onemu gospodu odborniku, ki je postavljen za dotično ozemlje, ali na naslov: Odbor za nabiranje slovenskih narodnih pesmi v Ljubljani („Glasbena Matica“). Vsi prijatelji prelepe slovenske narodne pesmi se končno prosijo, naj blagohotno pospešujejo to velevažno delo. Ko bomo zbrali vse pesmi iz vseh krajev, tedaj bo to neprecenljiv zaklad, s kakršnim se ne bo mogla ponašati vsaka narodnost. Storil se bo s tem velevažen korak v napredu narodne prosvete. V to svrhu pa kličemo zopet in zopet: Nabirajte narodne pesmi! — Odbor za nabiranje slovenskih narodnih pesmi.

Karel Hynek Mácha. 5. novembra so se češki literarni krogi spominjali sedemdesetletnice po smrti češkega pesnika Karola H. Máche, nesrečnega sovrstnika Kollárjevega. — K. H. Mácha se je porodil 15. novembra 1810 v Ujezdu pri Pragi in je vzrastle v revščini in pomanjkanju. Študiral je na nemški gimnaziji v Litomericah, šele češka knjiga ga je narodno prebudila. Goethe in Schiller sta imela nanj velik vpliv. Na praški univerzi, kjer je študiral pravo, je proučeval tudi poljsko pesništvo. Po dovršenih študijah je vstopil v državno službo. Ko se je pri nekem požaru prehladil, je umrl 5. novembra 1836. v Litomericah. Mácha je bil zelo nadarjen pesnik; izpočetka je posnemal slavnega romanopisca Walterja Scotta, kateremu je bil Mácha po slogu zelo podoben, kar izpričujejo njegove povesti „Křivoklát“, „Cikáni“ in „Márinka“. A kmalu je zapustil izvrstnega škotskega barda in se je oklenil poezije Byro-

nove in Mickiewiczzeve. Posnemajoč ta dva pesnika je spisal Mácha mnogo drobnih in večjih pesmi. Njegovo najboljšo delo je velika lirčno-epična pesem „Máj“. Mogočna sila Máchovih pesmi in njihova krasna oblika ni našla pri takratni kritiki priznanja; malone vsi kritiki so prezirali mladega pesnika. Šele v najnovejšem času se je priznala velika umetniška vrednost Máchovega „Mája“ tako, da žari sedaj na nebu češkega pesništva kot solnce, v katerega sijaju se izgublja celo lesk Kollárja in Čelakovskega.

Uredništvo lista na vasi. Tako se glasi najnovejšo književno poročilo iz poljskega kraljestva. List (štirinajstodnevnik) se zove „Siewba“ in je glasilo poljskega ljudstva ter je od ljudstva urejevan. Izhaja v Tuszczu. Urednik lista je „chłop“, sotrudniki so „chłopi“. S tremi besedami — piše uredništvo lista v prvi številki — se da izraziti program „Siewbe“ in njenega bodočega delovanja: po prosveti, blagostanju in edinstvu — do moči ljudstva, naroda, domovine. Glavni urednik lista je Jan Kielak, tridesetletni kmet v Chrzęsnu. Sotrudnikov je 19; sami poljski kmetje iz okolice. Članke pošilja tudi o. Andrej Wysloneh, duhovnik iz kapucinskega reda in sotrudnik „Dziennika Powszechnego“, gosp. I. Adamowicz, ki oskrbuje korekturo in tisk lista v Varšavi. „Siewbo“ upravlja redakcijski odbor, ki sestoji iz samih kmetov, ki se shajajo vsako drugo nedeljo v Tuszczu ter se posvetujejo o vsaki stvari, o vsakem članku, ki se ima v listu tiskati. Gradiva imajo dovolj, člankov jim nikoli ne primanjkuje. Nekateri kmetje hodijo k tem posvetovanjem po šest ur daleč. List je imel biti najprej le okrajni list, ali sedaj se je sklenilo izdajati ga za vse poljsko ljudstvo v poljskem kraljestvu. Letna naročnina znaša 1 rb. 70 kop s pošto pošiljativjo. Fr. Št.

Włodzimierz Spasowicz. 26. oktobra je v Varšavi umrl W. Spasowicz, poljski pisatelj, odlični odvetnik in učeni pravnik. Spasowicz je bil Slovanofil z dušo in telesom, velik prijatelj Rusije, hkrati pa tudi navdušen Poljak. Spasowicz je umrl 77 let star, in do zadnjega je bil njegov duh svež; njegovi zadnji članki dokazujejo zanimanje za najnovejšo pojave na poljskem družabnem in političnem polju. Porodil se je l. 1829. v minski guberniji; po končanih pravnih študijah v Peterburgu je predaval na tamošnji univerzi kazensko pravo do l. 1852. Istega leta se je z drugimi profesorji odpovedal tej službi vsled konfliktov med dijaki in vlado. Posvetil se je odvetništvu in v kratkem je zaslovel kot najboljši odvetnik nad Nevo. Pri odvetništvu ni zanemarjal znanstvenega in publicističnega dela. Pisal je v poljskem in ruskem jeziku. L. 1859. je bil urednik poljskega lista „Słowo“ in pozneje je s Kostomarovom urejeval največji ruski mesečnik „Věstnik Evropy“. L. 1865. je s Pypinom izdal delo „Zgodovina slovanskih književnosti“. Od l. 1876.—1901. je izdajal in zalagal največji poljski mesečnik v Varšavi „Ateneum“, v katerem je objavil mnogo književnih študij. L. 1892. je začel v Peterburgu izdajati svoje zbrane spise, ki obsegajo osem zvezkov. S svojo politično delavnostjo — piše „Tyg. illustrowany“ — ni zelo koristil poljski domovini, ker ni zastopal misli poljskega naroda, ali kar je storil, storil je z dobrim namenom. Ni se obotavljal žrtvovati kaj v prid domovini, za znanstvo je celó zelo veliko storil. V oporoki je daroval krakovski znanstveni akademiji 100.000 rubljev. Kot odvetnik je nastopal v političnih pravicah ter je vedno moški in brezobzirno branil žrtve nasilja ruske vlade.

Petr Vasiljevič Kirějevskij. Ruski listi so se začetkom novembra spominjali petdesetletnice po smrti Petra Vas. Kirějevskega (1808—1856), ki je znan kot nabiratelj ruskih narodnih pesmi. Zaradi te ljubezni do narodnega pesništva in ruskih starin imenuje A. S. Homjakov Kirějevskega „velikim pečalnikom za ruskujo zemljo“. P. V. Kirějevskij je proučeval rusko zgodovino in starinoslovje; v svojem članku o stari ruski zgodovini v „Moskvičaninu“ (1845) utemeljuje naziranje, da se je ruska država ustanovila tedaj, ko so poklicali v deželo Varjage; ta nazor je bolj pojasnil Konst. Aksakov. Svoje zbirke narodnih pesmi je izdajal od l. 1831., popolno izdajo je priredilo šele v letih 1860—1874 „Moskovsko občestvo ljubiteljev rossijski slovesnosti“.

Prof. I. V. Pomjalovskij. Začetkom oktobra je po dolgi in težki bolezni umrl zaslužni profesor peterburškega vseučilišča, Ivan Vasiljevič Pomjalovskij. Rajni je bil znamenit filolog in arheolog in se je zlasti pečal z rimsko epigrafiko. Porodil se je l. 1845. v Peterburgu in je študiral na tamošnji gimnaziji pod vodstvom V. H. Lemoniusa, Kedrova in Stojunina, ki so bili izborni poznavatelji klasicizma. Da bi izpopolnil svoje študije, so ga poslali na tuje univerze. Na Laškem je nabral veliko epigrafiškega gradiva, ki ga je izdal pod naslovom: „Epigrafičeskie etjudy.“ Na podlagi tega spisa je bil imenovan za profesorja peterburške univerze, na kateri je deloval 35 let. Razum spisov o epigrafiji je izdal tudi veliko znanstvenih del o ruski in grški hagjografiji. Njegovi spisi so bili znani in ocenjeni ne le v ruski domovini, ampak tudi izven ruskih mej. Pomjalovskij je bil častni član mnogih univerz in učenih društev, celó v Ameriki.

Vladimir Vasiljevič Stasov. Koncem oktobra je v Peterburgu umrl slavni umetniški kritik, arheolog in pisatelj Vl. Vas. Stasov, 82 let star. Svoje prvo delo je objavil l. 1847. v listu „Otečestvenij Zapiski.“ Od tega časa pa je pisal za razne ruske liste. Največji njegov spis je: „Slavjanskij i vostočnyj ornament“, ki je izšel l. 1880—1881 (tudi v francoskem jeziku). Stasov je najbolj zaslovel zaradi svojih kritičnih razprav o ruskih umetnikih, Rëpinu, Vereščagin, Antokolskem in dr., ter o ruskih glasbenikih: Glinki, Dargomižskem, Musorgskem, Borodinu, Šerovu. V književnosti in umetnosti je bil vsikdar pospeševatelj novih struj. Čeprav se njegovi spisi niso vedno odlikovali po natančnosti in finem okusu, vendar so dosegli svoj namen: obrnili so pozornost občinstva na nov umetniški pojav. Zbrani spisi Stasova so izšli l. 1894. v treh velikih zvezkih, zadnje dni pa je izšlo v 4. zvezku vse, kar je Stasov napisal od l. 1894. naprej.

Aleksandr Nikolajevič Veselovskij. Nedavno je umrl na raku znani ruski učenjak A. N. Veselovskij, profesor peterburškega vseučilišča, akademik, književni zgodovinar in izvrstni poznavalec zahodnega in orientalskega ljudskega pesništva. Četudi ni bil filolog po poklicu, se je naučil vseh glavnih modernih jezikov in jezikov srednjega veka, tako da je mogel po zgodovinsko-analitični metodi primerjati slovanska izročila, šege, navade in legende z bizantinskimi, celó tudi z indijskimi. Njegovo duševno obzorje je bilo ogromno. A. N. Veselovskij se je porodil l. 1838. v Moskvi, kjer je tudi dovršil študije na gimnaziji in univerzi. Potoval je po Španskem, potem je študiral v Berlinu, obiskal Prago, Srbijo in Italijo. Na Laškem je bil tri leta in je bil tudi dobro znan v italijanskih učenih krogih kot poznavalec srednjeveške italijanske književnosti. L. 1870. je bil imenovan za docenta in dve leti pozneje za rednega profesorja zgodovine novih književnosti. Spisi Veselovskega (150 del) tvorijo celo knjižnico, ki bodo služili za vire poznim rodovom. Za svoje študije je rajnik nakopičil toliko gradiva, da tega ni mogel noben zahodno-evropski učenjak. Ko je na primer proučeval francosko narodno pesem, je Vese-